

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

“Ik laat jullie niet als wezen achter, ik kom bij jullie terug. Nog een korte tijd en de wereld zal mij niet meer zien, maar jullie zullen mij wel zien, want ik leef en ook jullie zullen leven” (Joh 14:18-19). De laatste zondag van de Paastijd, de zondag tussen Hemelvaart en het grote feest van Pinksteren, waarop de Geest wordt uitgestort over alles dat leeft, wordt in de kerkelijke traditie ‘wezenzondag’ genoemd. Een naam die alles te maken heeft met die woorden uit Johannes 14: “ik laat jullie niet als wezen achter”.

De teksten van deze zondag ademen leegte, gemis en verdriet, want Jezus neemt afscheid van zijn leerlingen. Ze zullen zonder hem verder moeten. Ze zullen met elkaar moeten ondervinden wat het betekent om in zijn geest gemeenschap te zijn. Ze willen er niet aan, want ze zouden hun meester het liefste zo dicht en zo lang mogelijk bij zich houden. En tegelijkertijd is er ook die belofte die in de hemelen staat geschreven: ik laat jullie niet als wezen achter. De God van Abraham, Isaac en Jacob, Hij die is en die zijn zal omringt ons met zijn Geest. Hij is met ons en gaat met ons door de tijden heen, alle dagen van ons leven. Maar die belofte moet eerst in ons rijpen, zodat het vrucht kan dragen wanneer de Geest van God ons aanraakt. We zijn soms geneigd om na Hemelvaart één grote sprong te maken naar het vreugdevolle feest van Pinksteren, de dag waarop God door zijn Geest alles weer nieuw en levend maakt. Maar daar tussenin zit nog één beslissende fase: we moeten eerst door de leegte heen, door het verdriet van het gemis; leren leven vanuit zijn aanwezigheid, zonder hem aan te kunnen raken. Een geestelijk rijpingsproces: daarover gaat het in de teksten van vandaag.

“Ik roep u om hulp, maar u antwoordt niet; ik sta voor u, maar u ziet mij niet” (Job 30:20). Woorden van de man Job, die in zijn worsteling met God, door twijfels wordt overmand en zich verlaten voelde door de Heer. Zo moeten de leerlingen zich ook gevoeld hebben. In Johannes 14 begint er een lange afscheidsrede die hoofdstukken zal duren, en pas tot een einde komt met het hogepriesterlijke gebed in Johannes 17, waar Jezus bidt voor zijn leerlingen en hen in de handen van de Vader geeft. Er klinken grote, ontroerende woorden. Dat zij in hem moeten blijven, zoals vruchten aan een wijnrank; dat zij elkaar moeten liefhebben, zoals de Vader hen door Jezus heeft liefgehad; dat hij vrede is, en zijn vrede aan hen nalaat, dat in het huis van de Vader vele kamers zijn.

Ze hebben net de maaltijd met elkaar gedeeld. Dat lezen we in Johannes 13. Hij heeft het brood gebroken en de beker der dankzegging rondgegeven. En nu begint Jezus te spreken over afscheid. Hij vertelt hen dat hij niet lang meer bij hen kan blijven, dat hij weg zal gaan. Die woorden moeten een diepe indruk hebben gemaakt. Ze hadden alles achter gelaten en waren met hem meegetrokken, drie jaar lang.

Ze hebben zo veel van hem geleerd: de manier waarop Hij de Schriften kon uitleggen, hoe hij met één parabel, één verhaal kon uitleggen hoe mensen geroepen zijn om niet langer voor zichzelf, maar vanuit Gods liefde te leven. Hoe hij er was voor mensen, hoe hij uitdeelde van zijn liefde en mensen weer recht op hun voeten zette... het heeft hen vervuld met een diepe vreugde. De verbondenheid die gegroeid was met Jezus is zo innig geweest, zo sterk... krachtiger misschien wel dan de band met hun eigen

familieleden. Jezus was voor hen Levend Woord geworden; door hem zijn ze de wereld gaan zien met andere ogen, en kregen ook zij een nieuwe identiteit, een nieuwe bestemming. Ze waren door hem uitgekozen, en zo ervoeren ze het ook: dat zij van hem waren. En nu zegt Jezus dat hij weggaat.

Die woorden moeten vreselijk hard zijn aangekomen; het is een boodschap die snijdt in hun ziel. Ze moeten zoveel vragen hebben gehad, maar voordat ze één woord kunnen uitbrengen neemt Jezus opnieuw het woord. Het is alsof hij al hun gedachten peilt, alsof hij weet wat er omgaat in hun harten en al hun vragen kent. Want nu zegt Jezus:

‘Ik laat jullie niet als wezen achter, ik kom bij jullie terug’. Door het woord ‘wees’ te gebruiken weet Jezus precies te duiden wat zij voelen. Soms overkomt ons het: dat een ander benoemt, in een gesprek, een gedicht, een woord van gebed, waar je zelf geen worden voor hebt.

Het is een rode draad door de hele Bijbel heen: Gods bijzondere liefde voor armen, wezen en weduwen. Wie op jonge leeftijd zijn beide ouders verliest is enorm kwetsbaar. Dat is vandaag het geval, en dat was zeker in Bijbese tijden zo. Kinderen zonder ouders waren aangewezen op de barmhartigheid van omstanders. Daarom benadrukken de Bijbelse wetten keer op keer om het recht niet te verdraaien en liefde te betonen aan armen en wezen. Het gebed in Psalm 10 is daar een sprekend voorbeeld van. God ziet de pijn en het verdriet van kwetsbare mensen; hij weegt het in zijn hand. Want wezen zijn mensen die vaak geen helper hebben, naar wie niemand omziet. Daarom zal God zelf hun helper zijn, omdat hij een God van liefde en genade is. Psalm 10 eindigt met die belofte:

*U, Heer, verhoort de wens van de nederigen,
U bemoedigt hen en luistert met aandacht,
U doet recht aan wezen en verdrukten.*

De leerlingen blijven alleen achter. Maar Jezus belooft hen dat God hen niet als wezen zal achterlaten, zonder helper. In vers 16, zegt Jezus het zo: ‘Dan zal ik de Vader vragen jullie een andere pleitbezorger te geven, die altijd bij je zal zijn: de Geest van de waarheid’. In de Griekse tekst staat hier het woord *parakleet*. Een woord dat zowel vertaald wordt met ‘helper’ als ‘trooster’. Pleitbezorger hebben sommige teksten ook; iemand die voor je opkomt, een bemiddelaar. Het woord *parakleet* is afgeleid van een Grieks werkwoord (*parakaleo*) dat ‘iemand erbij roepen’ betekent. Met zijn Geest is God troostend aanwezig, mild en zacht als een zomerwind. Maar die Geest is vooral een helper. Een kracht die erbij komt om te helpen, te troosten en te bemoedigen. Dat schrijft ook Paulus in Romeinen 8.

*De Geest helpt ons in onze zwakheid;
wij weten immers niet wat we in ons gebed
tegen God moeten zeggen,
maar de Geest zelf pleit voor ons
met woordeloze zuchten (Rom 8:26).*

‘Als je niet meer weet hoe je verder moet, als je tegen de muren oploopt en eenzaamheid je naar de keel grijpt... zucht dan diep en bidt in stilte tot God. En weet

dan dat zijn Geest meedeint op het ritme van je zuchtende adem'. Wijze woorden, die mij door een collega werden meegegeven toen ik nog helemaal aan het prille begon stond van mijn predikantschap. Ze probeerde mij bij te brengen hoe belangrijk een geestelijk leven is, een leven in zijn Geest.

En precies daarover gaat het ook in Johannes 14. De leerlingen zouden Jezus het liefste heel dicht bij hen houden; ze willen zijn nabijheid aan den lijve ervaren. Hem moeten loslaten: dat is nu juist waar ze zo bang voor zijn. Zonder Jezus voelen ze zich alleen en kwetsbaar. En toch zegt Jezus dat Hij zal weggaan. Even later in hoofdstuk 16 is Jezus nog duidelijker. Daar zegt hij: 'werkelijk, het is goed voor jullie dat ik ga, want als ik niet ga zal de pleitbezorger niet bij jullie komen' (Joh 16:8).

Jezus kijkt naar de leerlingen met een vaderlijke en herderlijke blik. Hij weet dat ze ruimte nodig hebben om tot bloei te kunnen komen; dat zij eerst door het gemis van zijn nabijheid heen moeten gaan om zelf herders te worden in zijn naam. Want door hen heen zal zijn missie, zijn kerk, steen voor steen worden opgebouwd. Wie iemand verloren heeft zal onmiddellijk herkennen wat Jezus hier bedoelt. In de weken na het overlijden, overheerst de snijdende pijn van het gemis, de dood die scheidt en leeg maakt. Je koestert de herinneringen, door over hem over haar te blijven vertellen. Gaandeweg, en stap voor stap, ontdek je hoe je in hun geest verder moet leven. En hoewel het fysieke gemis altijd bij je blijft, ervaar je hoe de geestelijke band blijft groeien, hoe de liefde over de dood heen wordt getild, en in jou leeft... elke dag opnieuw.

En zo is het ook in het geloof. De discipelen moeten leren om te leven in zijn Geest, om in het voetspoor van Jezus verder te gaan. Zoals Jezus hen is voorgegaan en altijd bij hen is geweest, zo zal de Geest hen omgeven, als een zachte, stuwende kracht. Het is opvallend dat de Geest niets anders doet dan datgene wat Jezus gedaan heeft. We lezen het in vers 26: 'de Trooster zal jullie alles leren, wat ik gezegd heb'. Leren, onderwijzen... dat is ook wat Jezus altijd deed. De Geest zet voort en voltooit wat met Jezus begonnen is. De Geest bemoedigt, troost en vuurt aan, zij onderwijst en leert hen in de waarheid.

'Hij blijft bij je', zeg Jezus in vers 17, en 'woont in jullie'. Johannes bedoelt hier dat de Geest zijn intrek in hen zal nemen. Ja, zo zal het zijn op het grote feest van Pinksteren. Dan wordt zijn Geest uitgestort over hen. Met Pinksteren wordt de Geest van Jezus over hen vaardig. Maar het is nog niet zover. In deze tussenfase, deze opgang naar het feest van Pinksteren, moet het in hen rijpen: een geestelijke verbondenheid met Jezus, die onverbreekbaar is omdat zijn Geest in hun harten zal wonen. De gezindheid van Jezus zal in hen tot rijping en tot groei komen. Zijn liefde in hen, zijn vreugde en geduld in hen, zijn vrede, zijn zachtmoedigheid en zelfbeheersing door hen heen... zijn goedheid, zijn vriendelijkheid... de Geest die heelt en nieuw maakt, zal in hen de vrucht wekken van de Geest.

En het duurt niet lang meer. 'Een kleine tijd' schrijft Johannes in vers 19. Nog heel even en zij zullen zien en ervaren hoe Jezus altijd bij hen blijft, doordat zijn Geest door hun hele wezen waait. Zijn liefde die brandt in hun harten; zijn barmhartigheid en genade in en door hen heen. Zijn aanwezigheid die hun hele leven doordringt. 'Dan zullen jullie mij wel zien, want ik leef en ook jullie zullen leven' (Joh 14:19). Ze zullen hem

zien: in de wolken en in de wind, in elk blad dat groeit, in de ogen van een kind, de arme die om voedsel smeekt. En zij zullen leven! Eindelijk leven! Een leven vanuit zijn Geest.

Maar dit rijpingsproces is geen passief wachten. In krachte visionaire lijnen beschrijft de Openbaring van Johannes het bidden van de gemeente. En ook daar horen we die belofte, dat hij terug zal keren. Hij die is en die zijn zal, laat ons niet los, ook niet in tijden duister als de nacht. 'Ik kom spoedig!' 'Ik ben de Alpha en de Omega, de eerste en de laatste, het begin en einde' (Op 22:12). En opnieuw komen we ook hier de Geest als helper tegen, want in vers 17 zeggen de Geest en de Bruidsgemeente: 'Kom! Laat wie luistert zeggen: kom'!

Kom, heer Jezus: dat verlangen moet ook in ons steeds weer gewekt worden, als bloemblaadjes die zich uitstrekken naar de zon. Dat je geestelijk met hem verbonden blijft, in woord en in gebed. Een dorstend verlangen naar hem: woon in mij, leef in mij! Overstrom mij met uw genade. In hem blijven, in zijn geest verder leven, vraagt ook om doen. Een leven in de Geest van Jezus vraagt om bidden en werken. Want Johannes heeft het ook over 'doen' en 'onderhouden'. Het gedeelte uit Johannes 14 dat wij vandaag lezen begint en eindigt ermee: wie Jezus liefheeft, houdt zich aan zijn geboden en doet wat hij heeft gezegd (Joh 14:15,21). Geen passief wachten, geen stil maar, wacht maar... maar dag in dag uit leven zoals Hij heeft voorgedaan door je te houden aan zijn geboden. Door in zijn liefde te blijven en vanuit die liefde te leven. Door vrede en licht te zijn voor de mensen om je heen. We hoeven het niet alleen te doen. De Geest zal onze helper zijn. Het goede denken en doen zal de Geest in ons verrichten; in ons wekt zij de zaden van gerechtigheid.

Ik sluit vandaag af met een lied van Arvo Pärt, met woorden van gebed: dat Christus in ons allen mag wonen nu straks brood en wijn mogen delen met elkaar. Moge deze woorden in ons ontkiemen, elke dag opnieuw.

*Christus met mij, Christus voor mij, Christus achter mij.
Christus in mij, Christus onder mij, Christus boven mij.
Christus aan mijn linkerzijde, Christus aan mijn rechterzijde.
Christus wanneer ik neer lig of zit,
Christus in mij, Christus wanneer ik opsta,
Christus in het hart van ieder die aan mij denkt,
Christus in de mond van ieder die van mij spreekt,
Christus in elk oog dat mij ziet,
Christus in elk hart dat mij hoort.
Christus met mij.*